

انتشارات ایران‌شناسی

۱۲۶

سفال و سرامیک سازی

دکتر حسین یآوری

تهران

پاییز ۱۳۸۴

یاوری، حسین، ۱۳۲۵-

سفال و سرامیک‌سازی / حسین یاوری. -- تهران: ایران‌شناسی،
۱۳۸۴.

۱۱۲ ص.: مصور (بخشی رنگی). -- (انتشارات ایران‌شناسی؛ ۱۲۶)

ISBN: 964-90756-2-3 ریال: ۲۵۰۰۰

فهرست‌نویسی براساس اطلاعات فیبا.

۱. سفال ایرانی. ۲. سفالگری -- راهنمای آموزشی. ۳. سرامیک

-- راهنمای آموزشی. ۴. کاشی و کاشیکاری -- ایران. الف. عنوان.

۶۶۴/۴

TP ۸۰۷/۷ س ۷

۸۴-۲۵۳۵۰ م

کتابخانه ملی ایران

انتشارات ایران‌شناسی

شماره فروست: ۱۲۶

سفال و سرامیک‌سازی

مؤلف: دکتر حسین یاوری

صفحه‌آرایی و طراحی روی جلد: امیر بختیاری

حروفچینی و ویرایش: انتشارات ایران‌شناسی

چاپ اول: پاییز ۱۳۸۴

تیراژ: ۲۰۰۰ جلد

لیتوگرافی: کهای

چاپ: کانون

صحافی: اندیشه

قیمت: ۲۵۰۰۰ ریال

کلیه حقوق این اثر اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و ... برای
انتشارات ایران‌شناسی محفوظ می‌باشد.

تهران - خیابان طالقانی، خیابان بهار شمالی، کوچه طباطبائی، پلاک ۲۲، واحد ۱
صندوق پستی ۱۶۴-۱۵۷۱۵ تلفن: ۷۷۵۳۹۸۵۹ فکس: ۸۸۴۶۸۷۳۹
www.iranshenaspublisher.com E-mail: info@iranshenaspublisher.com

شابک ۹۶۴-۹۰۷۵۶-۲-۳
ISBN 964-90756-2-3

پیشگفتار ناشر

سپاس ایزد یکتا را، که ما را، در ایران و در ما، عشق به ایران را آفرید.
انتشارات ایرانشناسی با هدف تهیه و تولید نقشه‌های توریستی و سیاحتی - گردشگری و چاپ اطلس‌ها و کتب جغرافیایی و شناساندن هرچه بیشتر این دیار کهن و غنی در سال ۱۳۷۲ تاسیس گردید.

کتاب حاضر که به قلم دکتر حسین یآوری تهیه گردیده است، مجموعه‌ای کامل از شناخت سفال و سرامیک می‌باشد. شناختی که در بطن وجود یک ایرانی نهفته است، با آن بزرگ شده است و در سفره اصیل ایرانی جایگاه و زیبایی خاص دارد.

سفال و سفالینه، ظروف و اشیایی که یادآور گذشتگان و مهربانی و صمیمیت خانواده را یادآور می‌شود. آبی آن، حکایتگر آسمان بیکران، زردی آن، برکت گندم سفره زندگی و خورشید خانم آن گرمی بخش خانواده ایرانی و هزاران هزار نقش و نگار دیگر که بر سینه این سفالینه‌ها نقش بسته و هریک بازگوکننده یک قسمت از زندگی است.

خاک آن یادآور هستی آدمی، سفالگرش یادآور خالق یکتا آدمی، لعابش شادابی جوانی، ترک بدنه آن نشانه کهنوت گذر عمر و زمان و در نهایت خرد شدنش بازگشت به ابتدای وجودیت و....

به امید روزی که آثاری ماندگار برای آیندگان به زیور طبع بیاراییم و این نخواهد شد، مگر با انتقاد و پیشنهاد سازنده شما گرامیان.

انتشارات ایرانشناسی

امیر حسین بختیاری

تابستان ۱۳۸۴

فهرست

۷		مقدمه
		فصل ۱
۹		کلیات (تعاریف و مروری بر پیشینه سفال و سرامیک و کاشی در ایران و جهان
		فصل ۲
۲۲		آشنایی با مواد اولیه و مواد کمکی مورد استفاده در سفال و سرامیک
		فصل ۳
۴۲		آشنایی با ابزار، وسایل کار و تجهیزات مورد نیاز سفالگری و سرامیک سازی
		فصل ۴
۵۴		آماده سازی گل و ساخت بدنه
		فصل ۵
۶۸		مختصری درباره روش های تزئین بدنه خام
		فصل ۶
۷۲		اشاره ای به خشک کردن و پخت بدنه خام
		فصل ۷
۷۵		درباره لعاب و لعاب کاری
		فصل ۸
۹۱		وضعیت فعلی سفال سازی و سرامیک سازی در ایران
		فصل ۹
۱۰۱		تصاویر
۱۰۸		فهرست منابع و مآخذ
۱۰۹		آشنایی بیشتر با مؤلف

سفال‌سازی و رشته‌های مرتبط با آن در زمره هنرهای پرپیشینه ایران قرار دارد که همواره با آثار متعدد و متنوع در متن زندگی و در معماری کشورمان حضور داشته و دارای جایگاه مناسبی بوده است.

از بررسی هنرهای ایرانی پیش از تاریخ مدون و نیز در دوران ایران باستان، این نکته را می‌توان دریافت که سفال، کاشی و بعدها سرامیک یکی از هنرهای مطرح و پر رونق ایرانی بوده و آثار فراوان به دست آمده در حفاریات باستان‌شناسی که متعلق به هزاره‌های پیش از میلاد و نیز دوره‌های تاریخی قبل از اسلام - به ویژه دوره‌های ماد، اشکانی و ساسانی - هریک نشانگر ذوق و مهارت سفالگران و حکایتگر گستردگی این «هنر - صنعت» در مناطق مختلف ایران بوده است.

وجود انواع گوناگونی از خاک مناسب برای تولید سفال، سرامیک و کاشی، آمیختگی و سرشت انسان با خاک و علاقه فراوان ایرانیان به استفاده از ظروف سفالین در زندگی روزمره و به صورت کاشی در معماری ایرانی، موجب آن شده است که در دوران صدر اسلام و پس از آن و نهایتاً تا به امروز سفال به صورت پیوسته و مستمر، دست اندرکاران قابل ملاحظه، تولید چشمگیر و طبعاً عرضه و تقاضای مناسبی داشته باشد.

سفال‌سازی همچون غالب هنرهای ایرانی دارای فراز و فرودهای متعددی بوده است و در دوره‌هایی در اوج و در اعصاری نیز در وضعیت رکود قرار داشته است، اما به شهادت

تاریخ و با بررسی و مشاهده آثار فراوان و متعددی که از انواع ظروف، تندیس‌ها، آثار حجمی، کاشی‌ها و دیگر آثار سفالین برجای مانده و هم اکنون در موزه‌ها و دیگر مراکز هنری ایران و سایر کشورهای جهان نگهداری می‌شود، می‌توان تداوم و استمرار این «هنر-صنعت» و حضور همیشگی آن در حیات فرهنگی و زندگی روزمره ایرانیان را گواهی داد.

با عنایت به آن چه که گفته شد و جنبه‌ها و جهات فرهنگی، هنری، اجتماعی و حتی اقتصادی «هنر-صنعت» سفال و سرامیک، ضرورت تهیه و تدوین مجموعه‌ای که بتواند دانستنی‌های لازم را برابر حقایق تاریخی و براساس دانش و تجربه و علم روز در اختیار گذارد، احساس شد. از این رو موضوع یکی از کتاب‌هایم را به «سفال و سرامیک سازی» اختصاص دادم تا با همت والای انتشارات ایران‌شناسی مجموعه حاضر را به محضر استادان، هنرمندان و دانشجویان عزیز و هنردوستان ایران زمین تقدیم دارم.

امید آن‌که با همه نکث و کاستی‌ها مورد قبول افتد و مفید فایده قرار گیرد.

حسین یاوری
تابستان ۱۳۸۴